

УДК 636.082.2.11

Білошицький В.М.
кандидат сільськогосподарських наук, доцент

ПОЛІСЬКА М'ЯСНА ПОРОДА ХУДОБИ

Представлені принципи селекційно-племінної роботи при створенні високопродуктивної м'ясної породи, добре пристосованої до умов Полісся України. Розглянуто можливості покращення худоби з врахуванням біологічних можливостей тварин.

Весь комплекс взаємодії між живими організмами, а також між живими організмами і абіотичними факторами середовища створює певну екосистему. Впливаючи на біотичні і абіотичні складові екосистеми, людина визиває певні перетворення біосфери, створюючи організми корисного, а можливо і некорисного значення.

Сільськогосподарські тварини в своєму породному складі постійно змінюються. Тому в області синекології важливе значення відіграє створення раціональної структури видового, породного і внутріпородного складу в залежності з попитом на виробництво того чи іншого виду або якості продукції не порушуючи конкретний антропогеоценоз. Раціональна структура повинна вирішувати питання створення структурної різноманітності сільськогосподарських тварин шляхом виведення нових порід, породних типів, ліній, родин.

Останнім часом на Поліссі України розводиться в основному чорно-ряба худоба. Проте розведення однієї породи не відповідає вимогам раціональної структури породного складу цього

регіону. Попит на яловичину, природно-кліматичні умови, соціально-економічна ситуація в сільському господарстві, екологічні обставини, що склались внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС визвали необхідність корінним чином змінити структуру ведення галузі за рахунок розвитку спеціалізованого м'ясного скотарства. Завезення імпортного поголів'я м'ясної худоби не вирішувало проблеми. Тому було поставлено завдання – створити, використовуючи кращий світовий генофонд м'ясних порід, українську м'ясну породу, яка б відповідала вимогам сучасної технології, мала високий рівень продуктивності, що не поступається світовим породам цього напрямку, добре пристосовану до природно-кліматичних і кормових умов України.

Робочу схему виведення української м'ясної породи з використанням складного відтворюючого схрещування розробили П.Л.Погребняк, М.А.Кравченко та Ф.Ф.Ейссер.

Мінімальні вимоги, що ставились до тварин нової селекції (початковий етап) були такими:

- добові прирости повинні сягати 1200-1500гр, при витратах

кормів на 1кг приросту не більше 8 корм. од.;

- жива маса в 18-міс. віці: бугайці 500-600кг, телиці - 430-480 кілограмів;

- легкі отели і висока відтворювальна здатність маточного поголів'я - не менше 90 телят на 100 корів;

- висока молочність корів (вага телят при відлученні у 8 міс. віці 280-300 кг). Тварини повинні бути довгі, добре обмускулені, нарощувати головним чином м'ясо, а не жир, мати міцну конституцію;

-без суттєвих вад екстер'єру.;

- забійний вихід у бичків в 15-18 міс. віці - 60% і вище.

Для одержання тварин бажаного типу вихідними породами було вибрано з материнської сторони симентальська і сіра українська, а з батьківської -- шаролезька і кіанська породи.

У кінцевому варіанті помісні тварини повинні розводитись "в собі" і мати такі долі крові вихідних порід: К3/8,Ш3/8,С1/8,У1/8 (тут і далі для показників кровності застосовується символіка: К - кіанська порода, Ш - шаролезька, С - симентальська, У - сіра українська, А - абердин-ангуська, породи).

Для одержання тварин запрограмованих структур були розроблені схеми схрещування:

У міру росту чисельності поголів'я кінцевих структур К3/8 Ш3/8 С1/8 У1/8 для закріплення бажаних ознак проводився гомогенний підбір плідників і маток. Поряд з однаковою основою вихідних порід і загальноприйнятою схемою схрещування в процесі роботи по створенню української м'ясної

породи визначилась диференціація на внутріпорідні типи: придніпровський (ПМ-І), і чернігівський (ЧМ-І) кожен з яких має свої характерні продуктивні екстер'єрні, біологічні, господарські та інші особливості. Ці типи були затверджені як внутріпорідні типи української м'ясної породи.

На першому етапі створення поліської м'ясної породи проводилось за програмою створення української м'ясної породи. Проте, за повідомленням С.С.Спеки, в умовах Полісся Житомирщини тварини придніпровського і чернігівського типів мали ряд недоліків, які стримують їх поширення в даному регіоні. Це незадовільна відтворна здатність, сприятливість до легеневих та травних захворювань, вимогливість до умов утримання і годівлі та інші. Тому було розпочато часткову переорієнтацію в роботі по виведення нової породи м'ясної худоби, яка була б пристосована до своєрідних природних і кліматичних умов Полісся України.

Враховуючи високу акліматизаційну здатність абердин-ангуської породи і її помісей в зоні Полісся, результати дослідів з прилиттям крові абердин-ангуської породи до вихідних типів української м'ясної худоби (ПМ-І і ЧМ-І) було вирішено прилити кров абердин-ангуської породи.

У результаті тривалої цілеспрямованої роботи було створено поліську м'ясну породу, яка була представлена до затвердження у 1998році.

Характеристика створеної поліської м'ясної породи:

- масть світла-полова, тварини довгі, широкотілі з невеликою головою і короткою шиєю, глибокою грудною кліткою з добре розвиненою задньою третинною тулубу, безрогі
- відтворна здатність не нижче 90%;
- легкі отели;
- помірно скоростиглії (17-18-міс.)
- жива маса: бугаїв-плідників 1000-1200кг;
- повновікових корів 550-650кг,
- бугайців у 18-міс.віці 550-600кг,

телиць 17-18-міс. віці 410-450 кг;

- молодняк характеризується стійкістю до травних та легеневих захворювань;
- забійний вихід бугайців у 18-міс. 63-65%;
- витрати кормів на 1кг приросту живої маси 6,5-7.5 кормових одиниць;
- тварини здатні поїдати велику кількість грубих та соковитих кормів, особливо добре споживають пасовища і пасовищні корми;
- тварини мають міцну конституцію;
- швидкість росту бугайців після відлучення 1100-1200г;

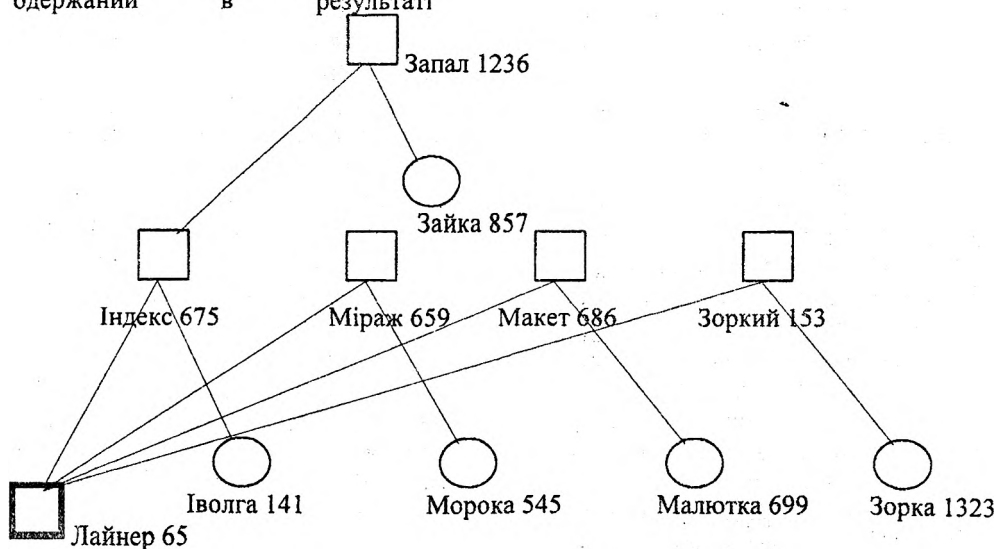
Генсалагічна структура породи представлена сімома лініями

Лінія Лайнера 65

Родоначальник лінії бугай Лайнер -65 (5/8Ш1/4А1/8С) народився 07.02.87 року в КСП ім. Шевченка Знам'янського р-ну Кіровоградської області був одержаний в

спарування плідника Тегерана 2216 і корови Ліри 340.

Схема розвитку лінії Лайнера 65 представлена на малюнку.

Батько – Тегеран 2216 шаролезької породи, жива маса в 18 місяців 540 кг, комплексний клас – еліта. При виведенні застосовувався інбридинг у ступені II-II на плідника шаролезької породи Кобзар 1440.

Мати – Ліра 340 (1/4Ш1/2А1/4С) від бугая Комок 811 абердин-ангуської породи і Лайки 0716 кровність 1/2Ш1/2С, комплексний клас – еліта.

Сам плідник Лайнер 65 мав досить високу інтенсивність росту. Жива маса у дорослому віці становила 960 кг, у 15-міс. - 525 кг. Інтенсивність росту за період 8-15 місяців становить 1020 г при витраті корму 8,5 к.од. Основними продовжувачами лінії являється

плідники Зоркий -153, Міраж -659, Індекс-675, Макет-696, Запал-1236.

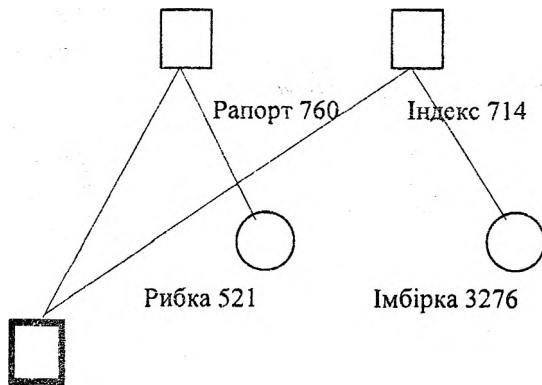
Лінія Пакета 93

Родоначальник лінії бугай Пакет (5/8Ш1/4А1/8С) народився 19.12.1986 р. КСП ім. Шевченка Знам'янського Кіровоградської області і був одержаний в результаті спаровування корови Пурга плідником Матрос 2158.

Батько Матрос 2158 шаролезької породи не виділявся високою інтенсивністю росту. Його жива маса у віці 15міс. становила 400кг, віднесений до комплексного класу-е.

Мати – Пурга 46 (1/4Ш1/2А1/4С) маса 540 кг; клас – еліта) від бугая Горб абердин-ангуської породи і Призми кровність 1/2Ш1/2С.

Схема розвитку лінії Пакета 93 представлена на рисунку

Пакет 93

Сам плідник - Пакет 93 у віці 15 місяців мав живу масу 520 кг. Інтенсивність росту за період 8-12міс. становить 1015 г. Витрати корму на 1 кг приросту становила 8.5 кг к.од. Оцінка тілобудови – 52 бали. Комплексний бал – еліта-рекорд. Основними продовжувачами лінії

являється бугаї Індекс 714, Рапорт 760.

Лінії Іриса 559

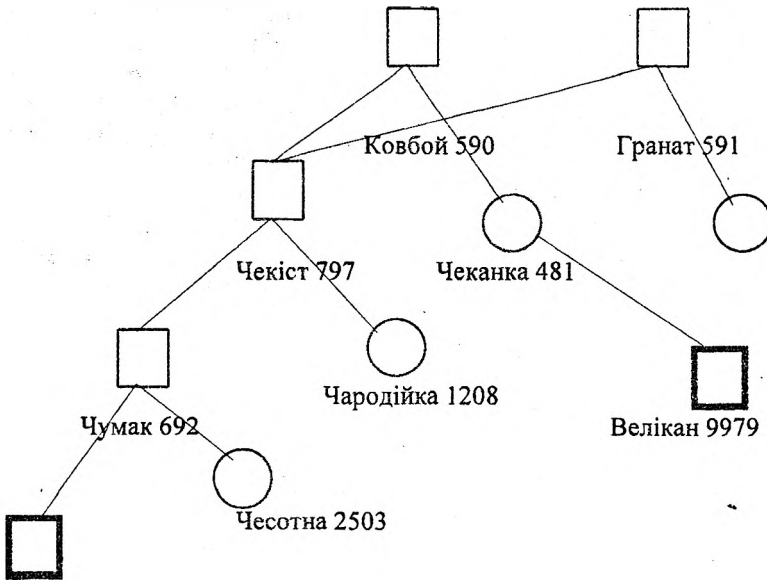
Родоначальник лінії бугай Ірис 559 (3/8Ш3/8А1/4С) народився 25.05.1986 року в КСП "Заповіт" Радомишльського р-ну Житомирської області був одержаний в результаті

спаровування корови Ігли 0868 і плідника Мурата 3298. Батько - Мурат 3298 виведений за участю чотирьох порід (шаролезької, абердин-ангуської, сментальської, гронингенської) і має кровність 5/16Ш13/32А1/4С1/32Ч-Р. Його жива маса у 15-місячному віці становила 450 кг, віднесений до класу еліта-рекорд.

Мати - Ігла 0868 (3/4Ш1/4С; жива маса 570 кг; клас еліта) від Дея 7168111125 шаролезької породи і Інги 0008 кровність 1/2Ш1/2С.

Сам плідник Ірис 559 у віці 15 місяців мав живу масу 565 кг, у 2 роки 665 кг, у 3 роки 10 місяців 975 кг. Інтенсивність росту за за період 8-15 місяців 1030 г. Витрати корму на 1 кг приросту живої маси становить 8, 8 к. од. Оцінка тілобудови - 54.0 бали. Комплексний клас еліта-рекорд. При оцінці за якістю нащадків одержано такі результати: 14- 530-1070-8,5-52,3-ел-рекорд 102,2.

Основними продовжувач лінії бугай Чумак 629, Чекіст 799, Гранат 591. У майбутньому ця лінія буде розвиватись через плідника - Ковбой 590.

Ірис 559

Лінія Омара 814

Родоначальник лінії бугай Омар 814 (17/32Ш13/64А1/4С1/64Ч-Р) народився 28.07.87 року в племзаводі "ЗАПОВІТ" Радомишльського району,

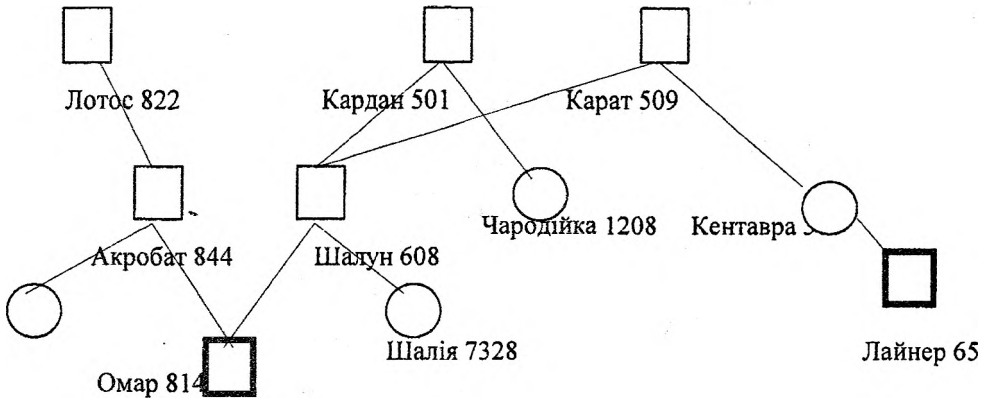
Житомирської області від Мурата 93133 і Огасавери 0533.

Батько - Мурат 3298.

Мати - Огасавери 0533 (3/4Ш1/4С; жива маса 560 кг; клас -

еліта) від Дуката 193 КЖША –1 шаролезької породи.

Схема виведення лінії Омара і її розвиток в господарстві представлено на рисунку.

Сам плідник Омар 814 у віці 15 місяців мав живу масу 545 кг, у 2 роки 640 кг. Інтенсивність росту при оцінці за власною продуктивністю за період 8-15 місяців становила 1025 г. Витрати корму на 1 кг приросту живої маси 8.8 к.од. Оцінка тілобудови – 52 бали. Комплексний бонітувальний клас – еліта рекорд.

Бугай оцінений за 9 синам. Результати оцінки за якістю нащадків плідника – Б-9-522-1025-8.6-52.0-101.6.

Лінія Омара 814 розвивається через плідників Шалун 608 і Акробат 844, Кордон 501 і Карат 509.

Лінія Великана-Селектора 24

Родоначальник лінії являються бугаї Великан 9979 і його син Селектор 24.

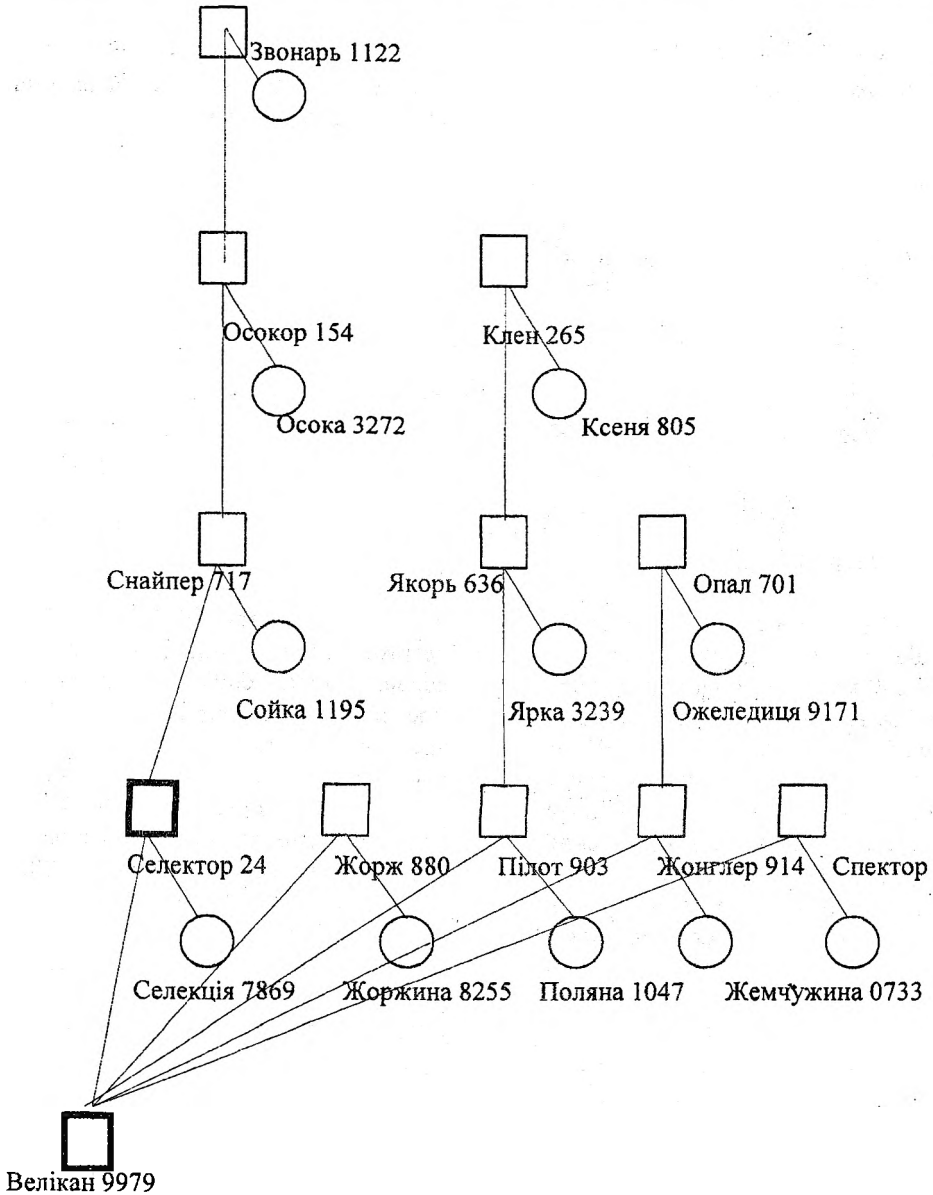
Плідник Великан 9979(1/2ШЗ/16К1/8СЗ/16У) народився 01.10.1983року в КСП "Перемога Комунізму" Лохвицького

р-ну, Полтавської області і був одержаний в результаті спаровування корови Веткі 6093 з плідником Лосось 2391. Родовід Великана 2391 насичений такими видатними тваринами як Лосось 2391 (1/2ш1/4к1/4у, жива маса у 2р. 7міс. 1237 кг) Емір 58596 (шаролезької породи, жива маса у 5р. 6міс. 1200 кг), Еоізіано 81 Кіанської породи, жива маса в 4р. 1500 кг). Сам Великан також мав досить високу інтенсивність росту. Його жива маса у віці 14 міс. становила 480 кг, у віці 5 років 1250 кг.

Плідник Селектор – 24 (7/16Ш1/8А1/4СЗ/32КЗ/32У)

народився 11.03.1988 р. в КСП "ЗАПОВІТ" Радомишльського р-ну, Житомирської області, від Великана 9979 і Селекції 7869 (3/8Ш1/4АЗ/8С).

Лінія продовжується через Клена 265 і Звонаря 1122. На майбутні 2 роки передбачається використання плідника Звонарь 1122.

Лінія Каскадера – 530

Родоначальник лінії
Каскадер 530 народився 16.05.85
року в КСП "ЗАПОВІТ"
Радомишльського району,
Житомирської області.

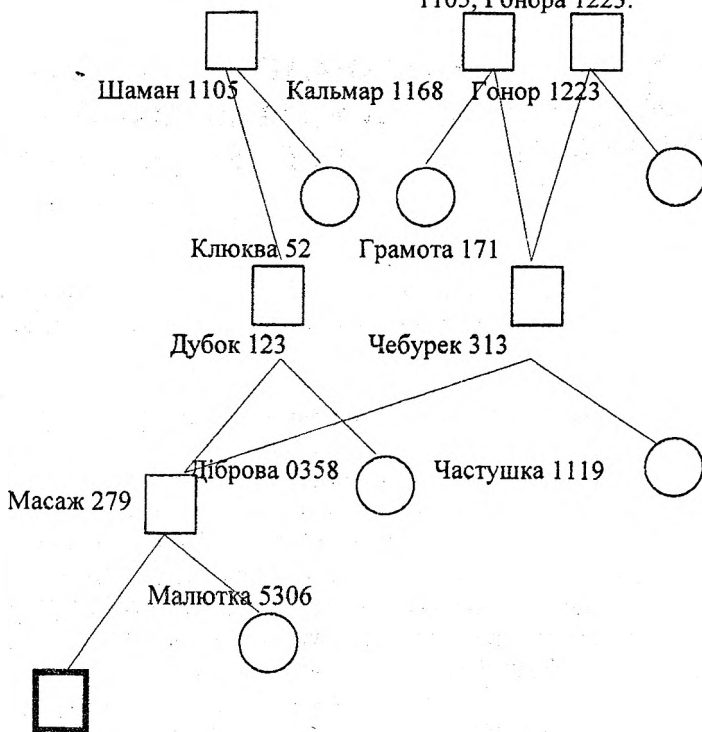
Бугай Каскадер 530
(17/32Ш13/64А1/4С1/64Ч-Р)
одержано від Заката 03298 і Каліни
5309. Закат 03298
(5/16ш13/321/4с1/32ч-р) народився в
КСП ім. Шевченка Знам'янського р-
ну, Кіровоградської області. Жива

маса в 14 міс. 430 кг, Бонітувальний комплексний клас – еліта-рекорд.

Сам плідник не відрізнявся високою інтенсивністю росту. Його жива маса у 15 міс. становила 520 кг, середньодобовий приріст протягом 8-15 міс. сягав 995 г, оплата корму приростом живої маси становила 8,9 к од. оцінка за тілобудовою 52 бали.

Оцінка за якістю нащадків:
7-515-1008,8-52,3-101,3).

У стаді широко використовувались такі плідники цієї лінії як Масаж 279 (дворазовий переможець міжнародної виставки), Дубок 123 (учасник виставки), Чебурек 313 (учасник виставки). Лінія продовжується через Шамана 1105, Гонора 1223.

Основне поголів'я породи знаходиться в Житомирській області. Це племзавод "Заповіт", селекційний центр "Росія", КСП "Жовтнева Перемога", КСП "Переможець" та ін.

Зараз в області нараховується 5619 голів поліської м'ясної породи, в тому числі 2243 корови. В основному це тварини чистопорідні і IV покоління (51%) класу еліта і еліта-рекорд (32%).